

Agrárium 2016 (előzetes adatok)

Tartalom

Bevezetés	1
Összefoglaló	2
A gazdaságok száma	2
Gazdasági szervezetek	2
Egyéni gazdaságok	2
Termelési típus és a gazdálkodás célja	3
A gazdálkodás alapja	3
Termelési típus – gazdasági szervezetek	3
Termelési típus – egyéni gazdaságok	3
A gazdálkodás célja	3
Mezőgazdasági földhasználat	3
Állatállomány	4
Munkaerő-ráfordítás a mezőgazdaságban	5
A gazdasági szervezetek munkaerő-felhasználása	5
Az egyéni gazdaságok munkaerő-felhasználása	5

Bevezetés

Az agrárgazdaságban zajló gazdasági és társadalmi változások felgyorsulásával a hazai és nemzetközi döntéshozók, az ágazat szereplői, a különböző szakmai és érdekképviseleti szervezetek, kutatóhelyek részéről folyamatos igény mutatkozik a lehető legfrissebb, legrészletesebb információkra, hogy azok elemzésével, értékelésével elősegítsék az ágazat fejlődését.

A gazdaságszerkezeti összeírások keretében gyűjtött adatok elengedhetetlenül szükségesek az agráriumot érintő hazai döntések meghozatalához, és megalapozzák a vidékfejlesztés, az agrár-környezetvédelem, illetve a fenntartható mezőgazdaság stratégiájának kialakítását is. Az ágazatra vonatkozó statisztikai adatgyűjtések döntő többségének végrehajtása a gazdaságszerkezeti összeírásokra (GSZÖ) alapozottan történik.

Az Európai Unió a közös mezőgazdasági politika (KAP) alakításához, így a 2014 januárjában életbe lépett új KAP szabályainak kidolgozásához szükséges információkat a mezőgazdasági szerkezeti összeírások rendszerén keresztül biztosítja. A rendszer egymással összefüggő felvételekből áll: a tízévenkénti, teljes körű alapösszeírásokból, illetve a közbenső időszakban ismétlődő reprezentatív gazdaságszerkezeti összeírásokból.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a 2010. évi általános mezőgazdasági összeírást (ÁMÖ 2010) és a 2013. évi gazdaságszerkezeti összeírást (GSZÖ 2013) követően az Európai Parlament és Tanács 1166/2008/EK, 1165/2008/EK, 138/2004/EK, 543/2009/EK rendeletei alapján 2016. június 1-jei eszmei időponttal Agrárium 2016 elnevezéssel hajtotta végre a 2016. évi gazdaságszerkezeti összeírást.

Az összeírás célszerűségét a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek és háztartások alkotják.

A **gazdasági szervezetek** a végzett mezőgazdasági tevékenység alapján – annak méretétől függetlenül – váltak az összeírás alanyivá.

Egyéni gazdaságnak statisztikai értelemben a meghatározott gazdaságküzöb (lásd: Módszertani megjegyzések) feletti mezőgazdasági tevékenységet végző háztartások minősülnek. Esetükben az uniós lefedettség előírásokat figyelembe véve történik annak a határnak a meghatározása, amely alatt a mezőgazdasági tevékenységet végző háztartások nem tartoznak a megfigyelés körébe.

A **gazdasági szervezeteknek** – hasonlóan más KSH-s adatgyűjtésekhez – kötelező volt az elektronikus adatszolgáltatás.

Az **egyéni gazdaságok közül a kiemelt** jelentőségű mezőgazdasági tevékenységet végzők számára szintén **kötelező** volt az elektronikus adatszolgáltatás. A mintába került gazdaságok közül azok, akik mezőgazdasági támogatásban részesültek, az őstermelői adatbázisban szerepeltek, vagy biogazdálkodást folytattak, **lehetőséget kaptak** az elektronikus kitöltésre. Az összeírás terepi szakaszát megelőzően – 2016. május 15. és 29. között – az erre lehetőséget kapó gazdaságok 15,1%-a élt az adatszolgáltatás ezen módjával, így őket nem kereste fel összeíró június 1. és július 15. között.

Az összeírás **előzetes eredményei** szerint 2016-ban közel **9 ezer gazdasági szervezet** folytatott mezőgazdasági tevékenységet. Rajtuk kívül számos olyan speciális szervezet, intézmény (nemzeti parkok, vízügyi szervek, a MÁV, repülőterek, a Magyar Honvédség, egyházak stb.) működött, amelyek a földterület passzív használói voltak, tényleges mezőgazdasági tevékenységük elenyésző.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató **egyéni gazdaságok száma** 2016-ban megközelítette a **416 ezret**.

Az összeírás idején mintegy 900 ezer háztartás végzett küszöbérték alatti mezőgazdasági tevékenységet (ház körüli és az üdülőkhöz tartozó kertekben). Az általuk használt földterületről, illetve állatállományról az adatszolgáltatók egy szűkített adattartalmú kérdőív kérdéseinek megválaszolásával adtak számot.

Jelen kiadvány a mintegy 9 ezer gazdasági szervezet, valamint a közel 416 ezer egyéni gazdaság termelési szerkezetére és azok főbb jellemzőire vonatkozó előzetes adatok alapján nyújt tájékoztatást az összeírás főbb eredményeiről, valamint tartalmazza a gazdaságküzöb alatti háztartásokra vonatkozó információkat egy összefoglaló táblázatban.

A most publikálásra kerülő adatok – a rendszeres, éves mezőgazdasági statisztikáktól eltérően – nem tartalmaznak szakértői becsléseket. Az Eurostat részére küldendő anonimizált egyedi adatokat tartalmazó Eurofarm adatbázishoz hasonlóan a gazdaságok adatait tartalmazzák.

(Az éves mezőgazdasági statisztikák előállításánál az éves mezőgazdasági tevékenységet folytatók, földterületet használók esetében, akikről nincs adminisztratív nyilvántartás, illetve statisztikai adatgyűjtés [pl. a külföldi földhasználók], illetve azokról, akik nem voltak elérhetőek, vagy megtagadták az adatszolgáltatást, becslések készülnek [pl. a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) földalapú támogatásrendszerének adatai], korábbi megfigyelések, elszámolások [a földhasználat valószínűsíthető művelési ágankénti területe] alapján.)

Az Agrárium 2016 teljes és végleges adatállományára alapozott – a mezőgazdasági termelés valamennyi kérdésére kiterjedő – eredményeit 2017 második negyedévében részletes adattáblákban tesszük közzé.

Összefoglaló

Az előzetes adatok szerint 2016-ban közel 9 ezer gazdasági szervezet, valamint mintegy 416 ezer egyéni gazdaság folytatott mezőgazdasági tevékenységet. Míg a szervezetek száma 11%-kal nőtt 2013-hoz képest, addig az egyéni gazdaságok körében 12%-os csökkenés tapasztalható.

A felmérésben részt vett további mintegy 650 szervezet, amelyek nem mezőgazdasági tevékenységet végeznek, hanem kizárólag erdő-, vagy nádgazdálkodást folytatnak, illetve halastavat használnak. Az egyéni gazdálkodók esetében a kizárólag nem mezőgazdasági tevékenységet végzők aránya lényegesen alacsonyabb, mindössze 2,1%. A módszertanból kifolyólag a továbbiakban kizárólag a mezőgazdasági tevékenységre, a kapcsolódó földhasználatra (szántó, konyhakert, szőlő, gyümölcsös és gyepterületek), állatállományra, szolgáltatásokra és mezőgazdaságban végzett munkára fókuszálunk.

Egyre több szervezet jelenik meg földhasználóként a statisztikákban, zömmel jogi szabályozási okokból, de a kezelésükben lévő földterület aránya évről évre csökken. Az egyéni gazdaságok esetében ezzel szemben az átlagos mezőgazdasági terület növekedése figyelhető meg: az általuk használt összes terület 7,7%-kal nőtt, a számuk közel 90 ezerrel (12%-kal) volt kevesebb 2016-ban, mint 3 évvel korábban. Csökkenés főként az 1 hektár alatti mezőgazdasági területeken gazdálkodók körében következett be, amely csökkenés mintegy 20 ezer hektár volt. A nagy területen gazdálkodók összes területe ugyanakkor közel 200 ezer hektárral nőtt.

Állattartással több mint 2700 gazdasági szervezet és mintegy 256 ezer egyéni gazdálkodó foglalkozik. Az állatot tartó gazdasági szervezetek száma jelentősen, közel negyedével nőtt az utóbbi 3 év alatt, míg az egyéni gazdaságoké 17%-kal csökkent 2013 óta. A főbb állatfajok állománya a 3 évvel ezelőttnél magasabb volt. Az állatállomány állatfajok szerinti szerkezetét állategységben kifejezve tudjuk megállapítani (lásd: Módszertani megjegyzések). Ez alapján az állomány több mint 60%-át szervezetek tartják, jellemzően baromfit és sertést, míg az egyéni gazdaságoknál a baromfi és a szarvasmarha aránya a legmeghatározóbb.

2016-ban a gazdasági szervezetek többsége növénytermesztéssel foglalkozott, bár arányuk az állattartók és vegyes gazdálkodást folytatók javára mérséklődött 2013-hoz képest. Állattartásra a szervezetek 17%-a szakosodott, míg az egyéni gazdaságok esetében ez az arány 37%. Az egyéni gazdaságok fele növénytermesztésre specializálódott, ami jelentős változást jelent a három évvel korábbi megoszláshoz képest, amikor még mindkét fő gazdálkodási típus közel azonos arányt képviselt.

A gazdasági szervezetek több mint 94 ezer fő állandó és több mint 55 ezer fő időszakos alkalmazottat jelentettek. Az egyéni gazdaságok közel 20 ezer állandó, illetve 71 ezer fő időszakos alkalmazottat foglalkoztattak 2015. június 1. és 2016. május 31. között. Az egyéni gazdaságokban egyre kevesebb a nem fizetett mezőgazdasági munkát végző családtag, összességében azonban többen dolgoztak bejelentve a mezőgazdaságban, mint 2013-ban. Korösszetételét tekintve a gazdálkodók 31%-a 65 év feletti, míg a 35 év alattiak aránya csupán 6,0%. Felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel több mint 3%-uk rendelkezett 2016-ban, további 10%-nak pedig középfokú szakirányú végzettsége volt. Utóbbiak esetében ez 7 ezer fős növekedést jelent, ami a képzettség egyre általánosabbá válása mellett a szabályozások hatását is éreztheti. 2014 óta ugyanis 1 hektárnál nagyobb földterületet csak olyan földműves vásárolhatott, akinek a törvény végrehajtási rendeletében meghatározott mezőgazdasági vagy erdészeti képzettsége van, vagy legalább három éve mező- és erdőgazdasági tevékenységet folytat Magyarországon. A gazdák döntő többsége azonban (közel háromnegyedük) továbbra is kizárólag gyakorlati tapasztalatára támaszkodik.

A gazdaságok száma

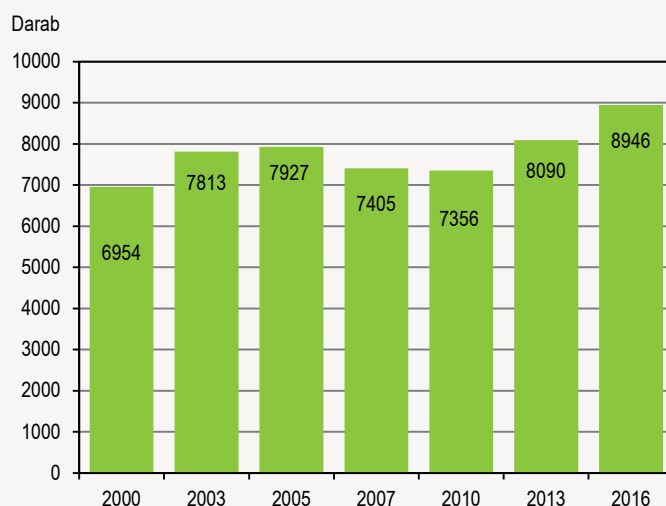
Gazdasági szervezetek

2016-ban 8946 gazdasági szervezet folytatott mezőgazdasági tevékenységet. Ez 10,6%-kal haladta meg a három évvel korábbi értéket, a 2005 utáni csökkenést követően növekvő tendencia figyelhető meg a számukban. Földterületet mintegy négyötödük használt, azonban az új földtörvény

hatályba lépése jelentősen megváltoztatta a gazdálkodás kereteit. Míg a 2500 hektár feletti területen gazdálkodó szervezetek száma és az általuk használt terület 2010 és 2013 között mindössze a nyolcadával csökkent, addig az elmúlt három évben számuk közel felével, a használt területük 40%-kal esett vissza.

1. ábra

A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági szervezetek száma

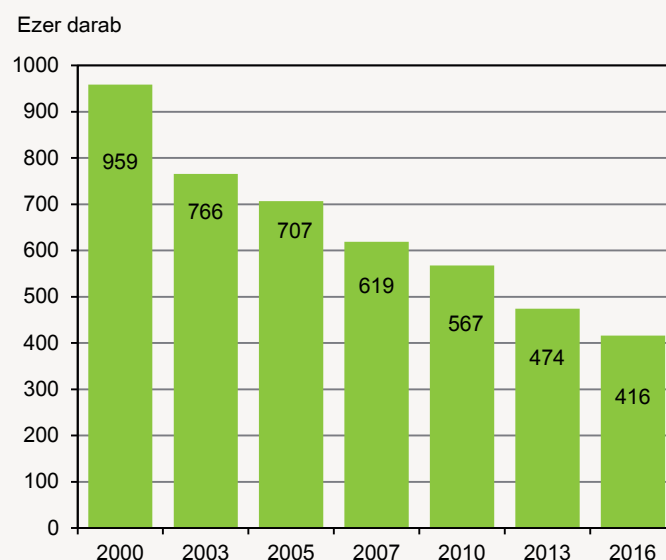
Egyéni gazdaságok

Az előzetes adatok szerint 2016. június 1-jén közel 416 ezer egyéni gazdaság – 16%-kal kevesebb, mint 2013-ban – végzett mezőgazdasági tevékenységet.

Az egyéni gazdaságok száma az ezredforduló óta folyamatosan mérséklődik, 2000 óta közel kétötödére csökkent. A 2010 és 2013 közötti időszakban a gazdaságok irányítói között jellemzően az idős, főleg 65 év feletti csoportja fogyatkozott meg. Az utóbbi három év alatt további 16 ezerrel csökkent a korcsoportba tartozók száma, ugyanakkor a csökkenés az 55–64 éves korosztályban a legnagyobb arányú. A földművelés elsődleges szerepe is mérséklődik, 2016-ban 10 gazdából 4 kizárólag állattartásra vagy mezőgazdasági szolgáltatásai alapján érte el a gazdaságküszöböt.

2. ábra

A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok száma

Termelési típus és a gazdálkodás célja

A gazdálkodás alapja

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek 84%-a használt földterületet, és 31%-a tartott állatot. Utóbbi gazdálkodási típus esetében ez 4,0 százalékpontos növekedést jelent.

Az egyéni gazdaságoknak szintén 84%-a használt gazdaságkülönböztet meghaladó földterületet, számuk ugyanakkor – összhangban az átlagos mezőgazdasági terület növekedésével – 90 ezerrel csökkent 2013 óta. A gazdaságkülönböztet meghaladó nagyságú állatállományt tartók aránya 62%, ami 3,0 százalékponttal mérséklődött 2013-hoz képest.

Termelési típus – gazdasági szervezetek

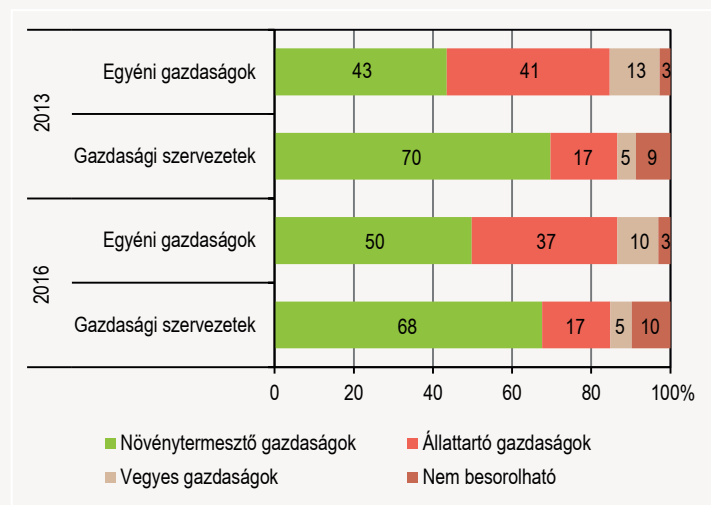
A mezőgazdasággal foglalkozó gazdaságok termelési értéke származhat főként növénytermesztésből vagy főként állattartásból. Ez alapján 2016. június 1-jén a **gazdasági szervezetek 68%-a tekinthető szakosodott növénytermesztőnek**, további 17%-uk pedig állattartással foglalkozott. Valamivel több mint 5%-uk esetében közel azonos jelentőségű mindkét gazdálkodási típus. Mellettük 870 (9,0%) szervezet termelési értéke alapján nem sorolható be egyik kategóriába sem, ők szántóterületüket a referenciaidőszakban ugaroltatták vagy konyhakerti növények termesztésével foglalkoztak.

Termelési típus – egyéni gazdaságok

Az egyéni gazdaságok esetében a gazdálkodók 37%-ának volt az állattartás a meghatározó jövedelemforrása. A gazdaságok fele növénytermesztő volt, míg 10%-uk vegyes gazdálkodást folytatott.

3. ábra

A termelési típus megoszlása gazdálkodási formánként

A gazdálkodás célja

Az egyéni gazdaságok több mint fele a megtermelt termékeket értékesítésre (is) szánja. Ennél valamivel kevesebb a kizárólag saját fogyasztásra termelők aránya, illetve a gazdálkodás egy vékony szegmensét (mindössze 0,1%-ot) a kizárólag mezőgazdasági szolgáltatást nyújtók csoportja adja. 2016. június 1-jén mindössze 513 ilyen egyéni gazdálkodó volt. A három, gazdálkodás célja szerinti csoport megoszlása nem változott számottevően 2013 óta.

Mezőgazdasági földhasználat

A 2016 júniusában felmért több mint 6 millió hektáros termőterület háromnegyede mezőgazdasági terület, amelynek több mint fele az **egyéni gazdaságok kezében** összpontosult. Ők művelik a **földeket 58, a szántóterületek 56%-át**. Szerepük 2013-hoz képest megnőtt, közel 190 ezer hektárral (7,7%-kal) nagyobb mezőgazdasági terület került a használatukba. A gazdasági szervezetek szerepe az átlagosan 256 hektáros szántóterületek művelése mellett az erdő- és nádgazdálkodásban, valamint a halastavak használatában jelentős.

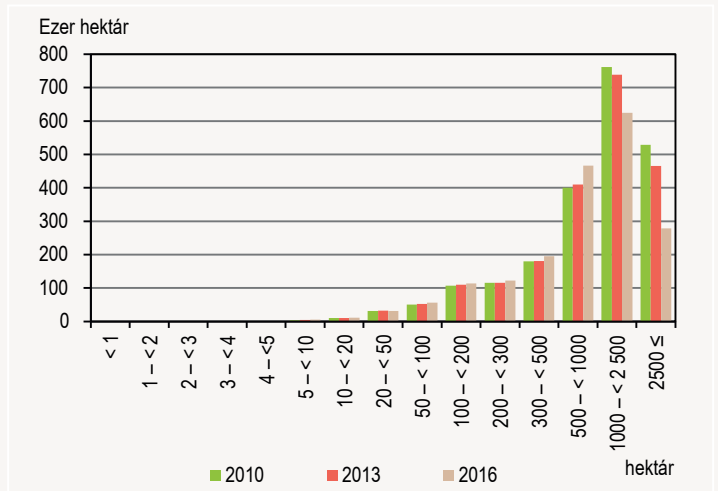
A gazdasági szervezetek 3,6, az egyéni gazdaságok 58%-a továbbra is 1 hektárnál kisebb területen gazdálkodik, bár a földhasználat szerkezetében változások történtek a vizsgált időszak alatt. A területalapú támogatások és – részben – az új földtörvény hatása érezhető a 2500 hektár feletti területet használó gazdasági szervezetek által használt terület közel 190 ezer hektáros (40%-os) csökkenésében. Az érintett területek egy része a korábbi szervezetek kezelésében maradt, vagy új társaság, illetve egyéni gazdaság használatába került. **A feldarabolódás** ellenére a szervezetek által használt földek több mint 70%-át továbbra is az 500 hektárt meghaladó gazdaságok művelik. Az egyéni gazdák esetében az átlagos méret növekedése figyelhető meg: az összes mezőgazdasági terület több mint felét a gazdaságok 7,0%-a (mindössze 25 ezer) használta. A legjellemzőbb a 20–200 hektár közötti mezőgazdasági terület.

A fenti folyamat következményeként **a gazdasági szervezetek átlagos mezőgazdasági területe 2016-ban 253 hektár** volt, ami jelentős csökkenés a három évvel korábbi 310 hektáros, illetve a 6 évvel ezelőtti 322 hektáros átlagos gazdaságméretre képest. Ezzel szemben az egyéni gazdaságok átlagos területe 3 év alatt 36%-kal emelkedett: **egy egyéni gazdálkodó 2016-ban átlagosan közel 7,6 hektár területen gazdálkodott**.

Jelentősen, 32%-kal csökkent az 1 hektárnál kisebb mezőgazdasági területet használó egyéni gazdálkodók száma az utóbbi 3 év alatt. Az általuk használt terület csak 20 ezer hektárral mérséklődött, mivel a nagyobb földterületen gazdálkodók száma növekedett. **Az átlagosan használt földterületek növekedése** a szőlőterületek kivételével minden művelési ágra igaz.

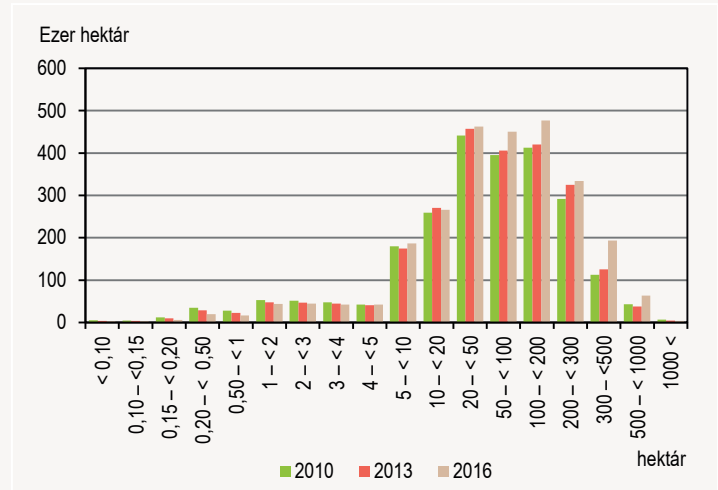
4. ábra

A gazdasági szervezetek által használt mezőgazdasági terület nagysága nagyságkategóriák szerint

5. ábra

Az egyéni gazdálkodók által használt mezőgazdasági terület nagysága nagyságkategóriák szerint

Szántóföldi növénytermesztéssel a gazdák 65%-a foglalkozik, de minden második konyhakertet is művel saját fogyasztásra. A **konyhakert használata** a gazdaságok számának csökkenésével párhuzamosan **visszaszorul**, a használók száma a 2013-as érték 55, a terület pedig 58%-ára csökkent.

A szántóterületen termesztett **gabonafélék** és gyökérnövények területe 2013 és 2016 között 8,2, illetve 16%-kal csökkent, helyüket a zöldségfélék, a takarmánynövények és kisebb mértékben a hüvelyesek vették át. A vetésterület 60%-át gabonánövények foglalják el. Ezeket a szervezetek jellemzően 20–200, illetve 500–1000 hektáros területeken, míg az egyéni gazdák 5–50, valamint többnyire saját fogyasztásra 0,2–2 hektáros területeken vetették.

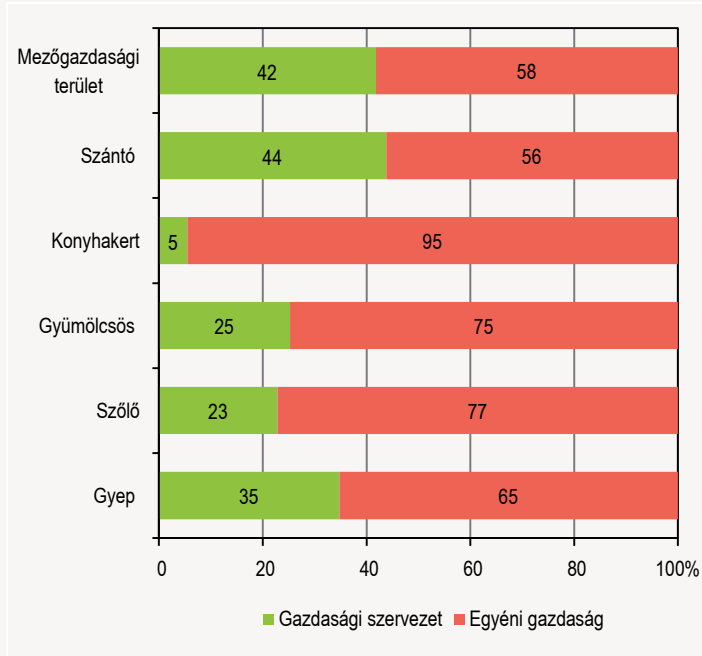
Szólésszel **többségében egyéni gazdálkodók foglalkoznak**, ők művelik a terület több mint háromnegyedét, 0,8 hektár körüli kis gazdaságokban. A szervezetek szerepe a nagyobb, 20 hektáros földekre összpontosul.

Gyümölcsös ültetvényt az egyéni gazdaságok 18, a gazdasági szervezetek közel 14%-a művel. Arányuk 2013-hoz képest az egyéni gazdaságok esetében jelentősen, 5 százalékponttal nőtt. A gyümölcsöst használó gazdasági szervezetek átlagos területe 20-ról 18 hektárra csökkent, míg az egyéni gazdaságoké 13%-kal nőtt, így elérte a 0,9 hektárt.

A mezőgazdasági terület **15%-a gyepterület**, amelynek többségét egyéni gazdaságok használják. Míg ők **mintegy 73 ezer hektárral – 20%-kal – nagyobb területen** gazdálkodtak, mint 3 évvel korábban, a szervezetek által használt terület csökkent. A gyepterület használatát folytató szervezetek száma 2013 és 2016 között több mint 400-zal nőtt, ezért az átlagosan használt terület nagyság közel 30%-kal csökkent. Az **egyéni gazdaságok ezzel szemben mintegy 73 ezer hektárral, 20%-kal nagyobb területen** gazdálkodtak, mint 3 évvel korábban. A gyepterület átlagos nagysága a gazdasági szervezeteknél 117 hektárról 83-ra csökkent, míg az egyéni gazdaságoknál 6,3-ról 8,0 hektárra nőtt.

6. ábra

A mezőgazdasági terület használatának megoszlása művelési áganként, 2016

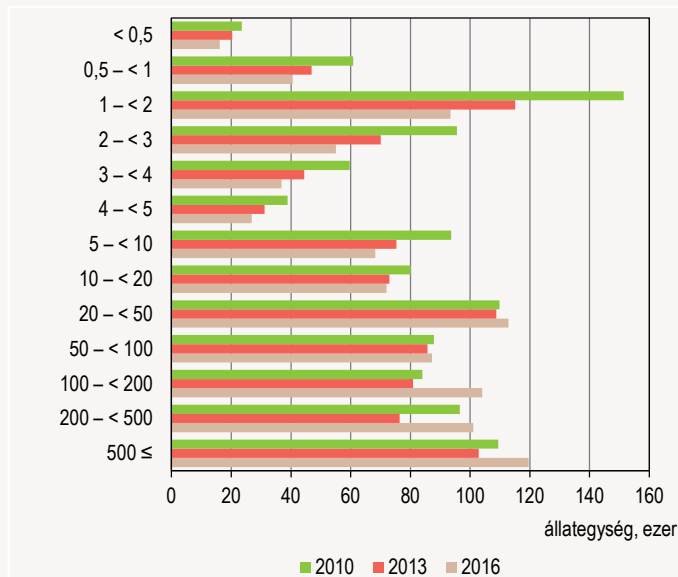
Állatállomány

2016-ban az állatállomány nagysága állategységben kifejezve 8,0%-kal volt több, mint 2013-ban. Az emelkedés a gazdasági szervezeteknél következett be, miután e körben 13%-kal volt magasabb ez az érték, míg az egyéni gazdaságoknál lényegében nem változott.

A gazdasági szervezetek állományának közel 90%-a az 500 állategység-nél többet tartóknál összpontosul, ez az arány lényegében változatlan 2010 óta. Az egyéni gazdaságok esetében nincs jellemző méretkategória, az állatállomány viszonylag egyenletesen oszlik meg.

7. ábra

Az egyéni gazdálkodók állatállománya állategység-nagyság-kategóriáinként

2700 mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezet és 256 ezer egyéni gazdaság foglalkozott állattartással. Az állattartó gazdasági szervezetek száma negyedével több lett, míg az egyéni gazdaságoké hatodával csökkent a 3 évvel ezelőtti összeíráshoz képest.

A mezőgazdasági tevékenységet végző összes gazdasági szervezet 13, az egyéni gazdaságok 4,0%-a tartott **szarvasmarhát**, 3 évvel ezelőtt ez az arány lényegében ugyanekkora volt. 2013 óta a szarvasmarhát tartó gazdasági szervezetek száma 15%-kal nőtt, ugyanakkor az egyéni gazdaságoké 1,7%-kal csökkent. A szarvasmarhák száma 2010 óta folyamatosan emelkedik, 2013 és 2016 között 751 ezerről 821 ezerre nőtt. Az állomány 62%-át gazdasági szervezetek tartják. Ez az arány közel azonos a 371 ezres tehénállomány esetében is. A tehének száma 40 ezerrel több a 2013. évinél.

A szarvasmarhát tartó gazdasági szervezetek 27%-a 500-nál több egyed tartott, e gazdálkodási forma esetében az átlagos állomány nagyság 432 darab volt. Az egyéni gazdálkodók esetében az 1–2 (24%), illetve a 3–9 szarvasmarha (37%) tartása volt jellemző, ugyanakkor 50-nél többet 6,4%-uk tartott. Az egyéni gazdálkodók átlagosan 19 darab szarvasmarhát tartottak.

A gazdasági szervezetek 8,0%-a (720 szervezet) tartott **sertést** 2016-ban, ez a 3 évvel ezelőttinek a másfélszerese. A 110 ezer sertéstartó egyéni gazdaság az egyéni gazdaságok 27%-át jelenti. 2016-ban a sertésállomány nagysága meghaladta a 2,9 milliót, ami a 2013. évinél 2,3%-kal nagyobb sertéslétszámot jelent. A sertés-, ezen belül az anyakoca-állomány 75, illetve 77%-át a gazdasági szervezeteknél tartották. 2013 óta az egyéni gazdaságok 15 ezerrel csökkentették, a gazdasági szervezetek 82 ezerrel növelték állományukat.

A sertést tartó gazdasági szervezetek 18%-a 5 ezernél több, 9,3%-a 2–5 ezer közötti darabszámú állományt tartott. A sertést tartó egyéni gazdálkodók 55%-a 1–2 darab, 36%-uk 3–9 darab közötti állománnyal rendelkezett. A gazdasági szervezeteknél az átlagos állomány nagyság 3 ezer fölötti (szemben a 2013. évi közel 4500-zal), míg az egyéni gazdaságoknál 6,7 darab (2013-ban 5,6 darab volt).

2016 nyarán a gazdasági szervezetek 6,1, az egyéni gazdaságok 5,7%-a tartott juhot. 2013 óta a juhot tartó gazdasági szervezetek száma több mint harmadával nőtt (548), ugyanakkor az egyéni gazdaságoké 1,3%-kal 23,8 ezerre csökkent. A juhállomány 2013 óta 7,7%-kal emelkedett, mostanra több mint 1,2 millióra nőtt. Az állomány 87%-át az egyéni gazdaságokban tartják, ez a 2000-es évek eleje óta lényegében nem változott.

A juhot tartó gazdasági szervezetek harmada 200-nál több állatot tartott, az átlagos állomány megközelítette a 300-at. A juhot tartó egyéni gazdálkodók 58%-a 10-nél kevesebb, 11%-uk 100-nál nagyobb állománnyal rendelkezett. Esetükben az átlagos állomány nagyság 45 darab volt, 4-gyel több, mint három évvel korábban.

A **baromfifélék** közül a tyúkállomány 31, a lúdállomány 45, a kacsálló-
mány 48, míg a pulykaállomány mindössze 17%-át tartották az egyéni
gazdaságok 2016-ban.

Tyúkot a gazdasági szervezetek 5,4, az egyéni gazdaságok 43%-a tartott
2016-ban; előbbi 0,6, utóbbi 8,0 százalékponttal alacsonyabb a 2013. évi
értéknél.

Az összes tyúkállomány több mint felét a 100 ezernél több tyúkot tartók
nevelték. A tyúkot tartó egyéni gazdaságok közül az 50-nél kevesebbet
tartóknál az állomány negyede található, miközben számuk az összes
háromnegyedét teszi ki.

A **lőtartó** gazdasági szervezetek száma lényegében a 2013. évvel meg-
egyező (436), ugyanezen időszak alatt az egyéni gazdaságok száma 17%-
kal csökkent (közel 20 ezer). A lóállomány 2016 nyarára a 2013. évi 63
ezerről 55 ezerre csökkent.

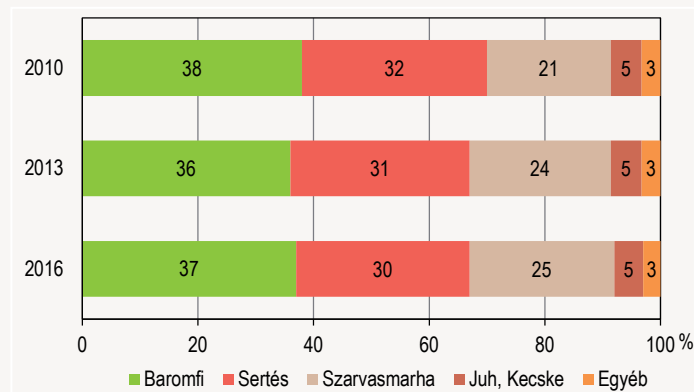
A **kecskét tartó** gazdasági szervezetek száma 106-ra (56%-kal) emelke-
dett, míg az egyéni gazdaságoké 16,6 ezer volt, 14%-kal kevesebb a 3 évvel
korábbiánál. A 98 ezres kecskelétszám 9 ezerrel emelkedett 2013 óta.

A juh, a ló és a kecske tartása továbbra is az egyéni gazdaságokra jellemző.

Az állategységet alapul véve az **állatállomány állatfajok szerinti szerke-
zetét** a gazdasági szervezetekben a baromfi és a sertés (37, illetve 36%),
az egyéni gazdaságokban a baromfi (37%), illetve a szarvasmarha (24%)
túlsúlya határozta meg.

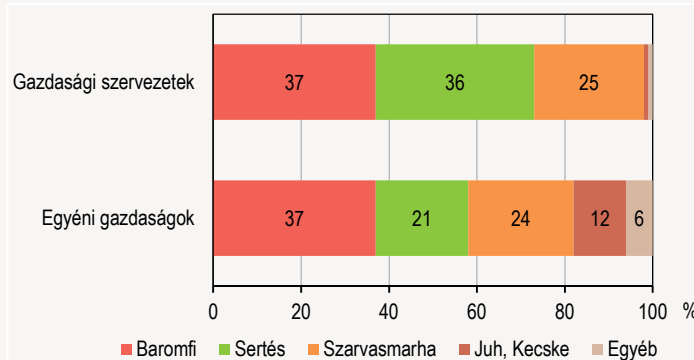
8. ábra

**Az összes gazdaság állatállományának megoszlása állategység
alapján**

9. ábra

**Az állatállomány megoszlása gazdálkodási formánként, állategy-
ség alapján, 2016**

(A részletes adatokat lásd a 4.1–4.19. számú táblázatokban.)

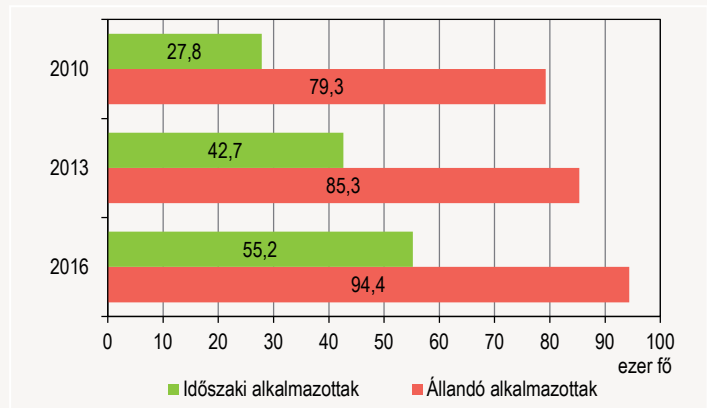
Munkaerő-ráfordítás a mezőgazdaságban

A gazdasági szervezetek munkaerő-felhasználása

A gazdasági szervezetek **94 ezer fő állandó, valamint 55 ezer fő időszaki alkalmazottat** jelentettek 2016-ban. Előbbiek száma 9 ezerrel, utóbbiaké 13 ezerrel több a 2013. évinél, ami elsősorban a hosszabb lejáratú idény-
munkát végzők körében jelentkezett. Az emelkedés mindkét gazdálkodási
forma esetében folyamatos a 2010. évi összeírás óta.

10. ábra

**A gazdasági szervezetek alkalmazottainak száma a mezőgazda-
ságban**

Az egyéni gazdaságok munkaerő-felhasználása

Az egyéni gazdaságok munkaerő-ráfordítása kettős szerkezetű. A mezőgaz-
dasági tevékenységet ugyanis elsősorban nem fizetett családtagok végzik,
emellett viszont a családi gazdaságok is foglalkoztatnak állandó, illetve
időszaki alkalmazottakat (fizetett munkaerő).

Az egyéni gazdaságok 19 ezer állandó és 71 ezer fő időszaki alkalmazottat
foglalkoztattak a 2016 júniusát megelőző egy év során. Ez összességében 8
ezerral kevesebb, mint 2013-ban, azonban míg az időszaki alkalmazottak
száma 15 ezer fővel csökkent, addig az állandóaké 7 ezerrel nőtt, tehát a
munkavállalók egy része más szerződéses formában dolgozott tovább.

Az előzetes adatok szerint 2015. június 1. és 2016. május 31. között
mintegy **701 ezer családtag** végzett nem fizetett **mezőgazdasági tevé-
kenységet** (2010-ben számuk még meghaladta az 1 millió főt).

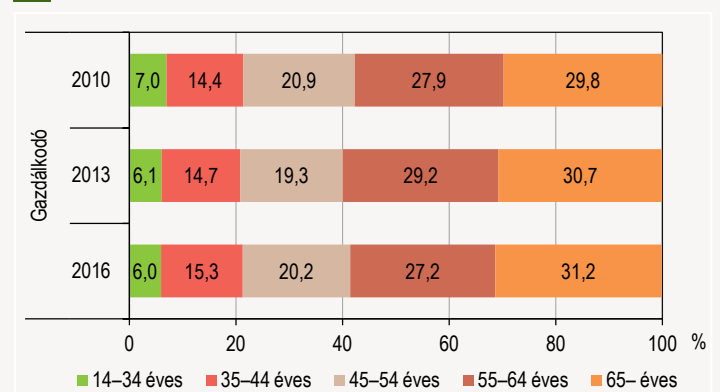
Ez az érték 2013-hoz viszonyítva 29%-kal csökkent, ami egyrészt a gaz-
daságok számának 12%-os csökkenésének is a következménye.

Az elmúlt három évben legnagyobb mértékben, 34%-kal azok száma
csökkent, akik kevesebb mezőgazdasági munkát végeztek, míg a 225 napot
vagy annál is többet dolgozók száma 9,0%-kal emelkedett.

2013 óta minimális változás következett be a hazai termelők **korösszeté-
lében**, amely azonban még így is kedvezőtlen. 2016-ban a gazdálkodóknak
továbbra is 31%-a volt 65 év feletti. A 35 év alattiak aránya a 2013. évvel
közel megegyező (6,0%), az 55 év felettié viszont 1,5 százalékponttal
csökkent (58,5%). A gazdaságok számának csökkenésével párhuzamosan az
55–64 éves korosztályba tartozók száma esett vissza a leginkább (20%-kal),
míg a 35–44, illetve a 45–54 éveseké egyaránt 10%-kal mérséklődött.

11. ábra

A gazdálkodók számának megoszlása korcsoportonként

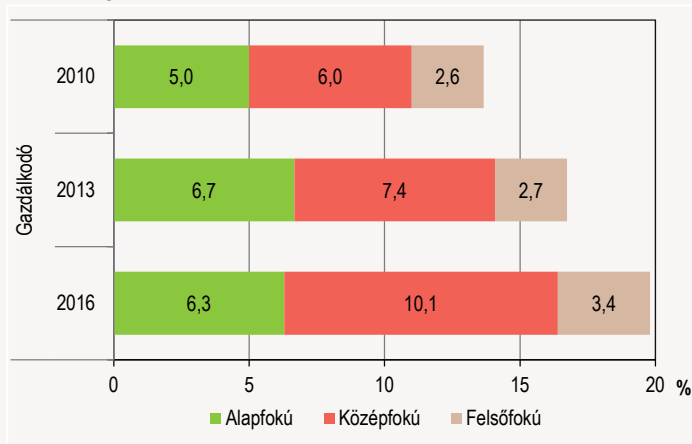

Az elmúlt három évben **kedvezőbb lett a gazdálkodók mezőgazdasági
végzettség szerinti összetétele**: 2016-ban 3,4%-uk felsőfokú (0,7 száza-
lékponttal több, mint 2013-ban), 10%-uk középfokú (2,6 százalékponttal
meghaladva a 3 évvel ezelőt) mezőgazdasági végzettséggel rendelkezett,
azonban a döntő többség (73%) továbbra is kizárólag a gyakorlati tapasztal-
talára támaszkodik.

2013 és 2016 között azoknak a gazdaságoknak a száma fogyott a legnagyobb mértékben, amelyekben a gazdálkodó gyakorlati tapasztalattal vagy alapfokú végzettséggel rendelkezett (21, illetve 19%-kal). A középfokú végzettséggel rendelkezők száma 3 év alatt 18, míg a felsőfokú végzettségűeké 9,0%-kal nőtt. Mindkét végzettség esetében folyamatosan emelkedik az arány 2010 óta.

12. ábra

A mezőgazdasági iskolai végzettséggel rendelkező gazdálkodók aránya

A gazdálkodás típusát vizsgálva mind a közép-, mind a felsőfokú végzettséggel rendelkező gazdálkodók aránya a növénytermesztők között a legnagyobb: 12, illetve 5,2%. Az állattartó gazdaságokban a gazdálkodók 7,5%-ának van középfokú, és mindössze 1,4%-ának felsőfokú végzettsége.

(A részletes adatokat lásd a 2.1–2.7. számú táblázatokban.)

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu

© KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL, 2016

A kiadvány kialakítása egyedi, annak tördelési, grafikai, elrendezési és megjelenési megoldásai a KSH tulajdonát képezik. Ezek átvétele, alkalmazása esetén a KSH engedélyét kell kérni.

Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével történhet!